

EVROPSKÁ KOMISE

V Bruselu dne 2.12.2011
KOM(2011) 849 v konečném znění

**ZPRÁVA KOMISE EVROPSKÉMU PARLAMENTU, RADĚ, EVROPSKÉMU
HOSPODÁŘSKÉMU A SOCIÁLNÍMU VÝBORU A VÝBORU REGIONŮ**

Stav Unie inovací v roce 2011

1. NUTNOST INOVACÍ

Unie inovací¹, stěžejní iniciativa v rámci strategie Evropa 2020, je integrovanou inovační strategií postavenou na 34 konkrétních závazcích. Protože vychází z široké koncepce inovací, pokrývá soukromý, veřejný a třetí² sektor a usiluje o to, aby se inovační nápady přeměnily na nové zboží a služby, které vytváří růst a pracovní místa.

V prvním roce existence Unie inovací dosáhla hospodářská a finanční krize nové fáze. Oživení hospodářství je ohroženo a je narušena důvěra veřejnosti napříč různými odvětvími hospodářství. Tlak na omezení investic do budoucích zdrojů hospodářského růstu je obrovský.

Zároveň se zrychluje přesun ekonomické síly ze západu na východ. Srovnávací tabulka výzkumu a inovací Unie i zpráva o konkurenceschopnosti Unie inovací³ zdůrazňují skutečnost, že výkonnost evropského výzkumu a inovací se v posledních letech snižovala, což vedlo k prohloubení již tak velkých rozdílů v inovacích vůči Spojeným státům a Japonsku. Čína, Indie a Brazílie navíc začaly EU dohánět a v posledních pěti letech zvýšily svou výkonnost ve srovnání s EU meziročně o 7 %, 3 % a 1 %.

Tato zpráva obhájí a prokáže, že

- inovace představují nejlepší způsob, jakým můžeme evropské hospodářství vrátit na správnou kolej a vyřešit společenské problémy celosvětové ekonomiky; dosahování cílů Unie inovací, naše nutnost inovací, je nyní ještě důležitější a naléhavější než v minulém roce;
- spuštění Unie inovací bylo působivé a dočkalo se silné podpory Evropského parlamentu⁴, Evropské rady⁵ a Rady pro konkurenceschopnost⁶;
- celkově se dosáhlo užitečného pokroku v zahájení 34 závazků Unie inovací. Na základě obsáhlých debat se zúčastněnými stranami byly podle plánu předloženy návrhy právních předpisů a byly zahájeny a otestovány pilotní akce⁷;

¹ Stěžejní iniciativa strategie Evropa 2020 Unie inovací, SEK(2010) 1161.

² Do třetího sektoru patří celá řada organizací, které se nachází mezi státem a trhem.

³ Srovnávací tabulka výzkumu a inovací Unie za rok 2010, www.proinno-europe.eu a zpráva o konkurenceschopnosti Unie inovací z roku 2011 http://ec.europa.eu/research/innovation-union/index_en.cfm?section=competitiveness-report&year=2011; analýza konkurenceschopnosti podle jednotlivých členských států rovněž odhalila, že by řada z nich měla posílit své snahy v oblasti inovací: SEK(2011) 1187.

⁴ Usnesení Evropského parlamentu 2010/2245(INI) ze dne 27. dubna 2011.

⁵ Závěry ze dne 4. února 2011.

⁶ Závěry Rady pro konkurenceschopnost ze dne 26. listopadu 2010.

⁷ např. veřejné konzultace o budoucím financování výzkumu a inovací EU, o Evropském výzkumném prostoru, o modernizaci zadávání veřejných zakázek aj.

- Komise navrhuje navýšení investic do výzkumu, inovací a vzdělání na podporu prorůstového plánu EU. Návrhy v rámci programu „Horizont 2020“ provádí mnoho závazků Unie inovací;
- dosavadní výsledky hovoří ve prospěch zavedení podmínek, které usnadní cestu od nápadu na trh. Komise již předložila legislativní návrhy ohledně jednotné patentové ochrany a modernizace tvorby norem;
- Komise získala silný mandát, aby navrhla opatření, která zajistí dokončení Evropského výzkumného prostoru (dále jen „EVP“) do roku 2014. Uskutečnila se veřejná konzultace s cílem připravit do poloviny roku 2012 návrh rámce EVP, který by umožnil vytvoření vysoce účinného a integrovaného výzkumného systému v Evropě;
- v další prováděcí fázi bude tedy úkolem, aby všichni aktéři přijali kolektivní zodpovědnost za realizaci Unie inovací, přijali návrhy předložené Komisí a převedli pevné politické závazky do činnosti na úrovni členských států i EU.

Tato zpráva se zaměřuje na hlavní politické činnosti v roce 2011. Krátký přehled stavu všech 34 závazků Unie inovací je uveden v příloze. Podrobnosti lze konzultovat prostřednictvím systému Unie inovací pro výměnu informací a tajných zpráv (I3S), který je dostupný na <http://i3s.ec.europa.eu/home.html>.

Je zasazena do souvislostí dalších stěžejních iniciativ strategie Evropa 2020 pro zajištění inteligentního a udržitelného růstu podporujícího začlenění a Aktu o jednotném trhu přijatého v dubnu 2011⁸. Ty jsou vzájemně provázány a navzájem se podporují.

2. ZAJIŠTĚNÍ RŮSTU A PRACOVNÍCH MÍST PROSTŘEDNICTVÍM INOVACÍ

2.1. Evropa odolnější vůči krizi

Politickou agendu EU určují problémy, kterým čelíme ve vztahu k udržitelnosti veřejných financí, ekonomické nerovnováze a reformám na podporu růstu⁹.

Ukazuje se, že pevný rozpočtový závazek v oblasti vzdělání, výzkumu a inovací – inteligentní fiskální konsolidace¹⁰ – ve spojení s podnikatelským prostředím, které je vstřícné k inovacím, je velmi účinnou cestou, jak vyvést Evropu z krize.

Obecně můžeme pozorovat, že členské státy, které tradičně investují více do výzkumu a vývoje a do vzdělání, obstály v nedávných hospodářských zmatcích lépe (viz graf 1). Investice do výzkumu a vývoje a do vzdělání zvyšují šanci na zeslabení nepříznivého dopadu krize a zároveň nabízí nástroje pro rychlejší hospodářské oživení.

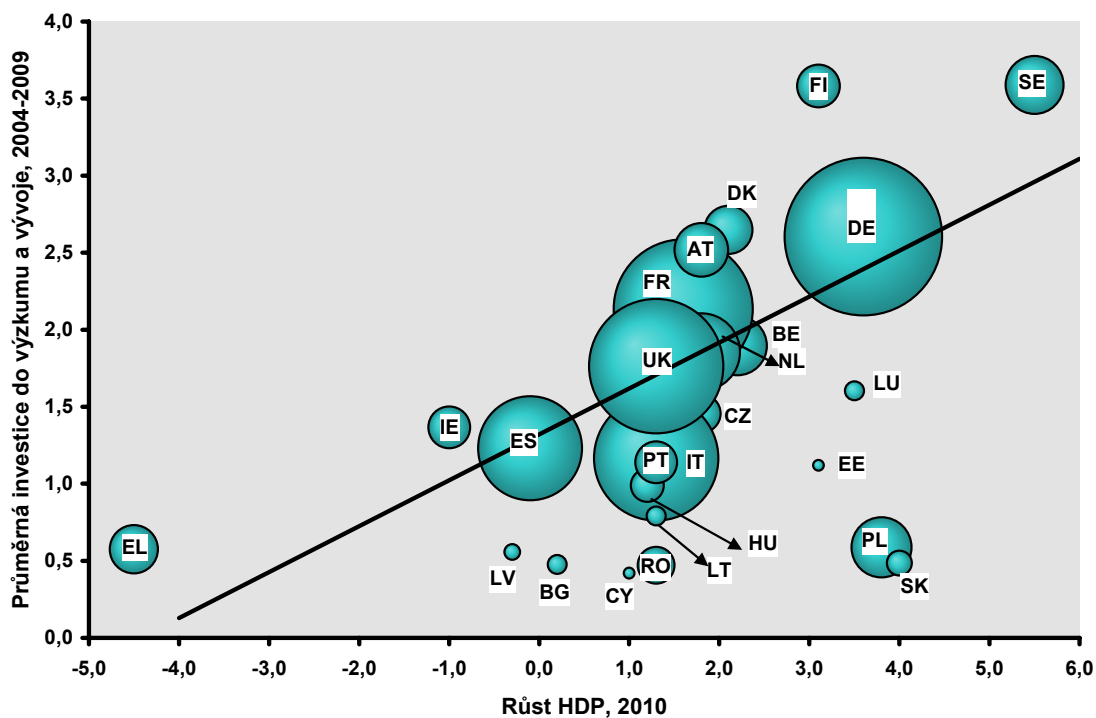
⁸ Sdělení: „Akt o jednotném trhu. Dvanáct nástrojů k podnícení hospodářského růstu a posílení důvěry“, KOM(2011) 206 v konečném znění.

⁹ José Manuel Barroso, projev o stavu Unie ze dne 28. září 2011.

¹⁰ „Inteligentní“ fiskální konsolidace chrání a posiluje investice do zdrojů budoucího růstu a vyčleňuje výzkum, inovace a vzdělání jako výdaje, které přispívají k růstu.

Cíl v oblasti ozdravení růstu a zlepšení životních podmínek evropských občanů si žádá kombinovaný soubor politik, které mají vliv na celkové rámcové podmínky pro inovace a zdravé fungování výrobních trhů. Znovu se ukazuje, že lepší rámcové podmínky souvisí se značným oživením (viz graf 3) a vyšším hospodářským růstem v dlouhodobějším horizontu¹¹.

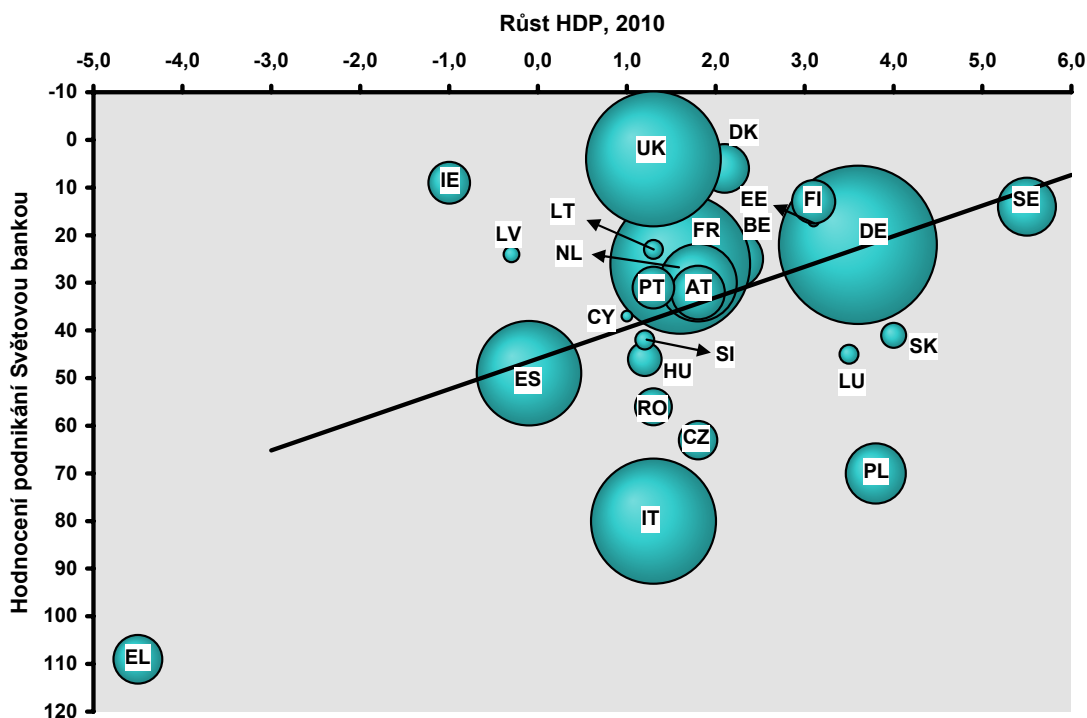
Graf 1. Investice do výzkumu a vývoje a hospodářské oživení

Pozn. (1) Malta a Slovinsko nejsou v grafu vidět.

¹¹ Lineární interpolace naznačuje korelaci mezi proměnnými v grafu. Statisticky významné koeficienty korelace jsou 0,66 pro poměr výzkumu a vývoje k HDP a 0,39 pro podnikatelské prostředí. Velikost bubliny odráží rozměr ekonomiky. Údaje Eurostatu jsou převzaty ze zprávy o vědeckých a technologických ukazatelích (Science and Technology Indicators). Rámcové podmínky se posuzují podle hodnocení, které předkládá Světová banka ve své zprávě o podnikání. Pro vyčíslení minulých investic jsou použity průměrné investice za pět let vzhledem k tomu, že je výzkum a vývoj vyjádřený jako poměr (k HDP) je relativně stabilní. Grafy 1 a 2 uvádějí důkazy na základě korelace, zatímco solidní kauzální posouzení by vyžadovalo důkladnější ekonometrický rozbor založený na řadě dalších ekonomických a institucionálních faktorů (např. účinek vyrovnání).

Graf 2 Podnikatelské prostředí a hospodářské oživení

Pozn. (1) Bulharsko není v grafu vidět.

Zdroje: Vlastní výpočty GŘ pro výzkum a inovace a Společného výzkumného střediska (JRC) na základě údajů z hodnocení Evropského statistického úřadu a Světové banky

2.2. Reforma vnitrostátních systémů výzkumu a inovací

Členské státy byly vyzvány, aby provedly posouzení svých systémů a politik v oblasti inovací¹², které by také měly přispívat k cílům strategie Evropa 2020.

Národní programy reformem obecně zahrnují celou řadu opatření, která nabízí dobrý výchozí bod pro podporu inovací. Jak ale uvedla Komise ve svých politických pokynech v rámci prvního „evropského semestru“, národním programům často chybí cíl a jednoznačnost. Je třeba dále vyvíjet úsilí o dosažení 3 % investic EU do výzkumu a vývoje a členské státy musí více chránit a upřednostňovat výdaje na výzkum a vzdělávání i klíčovou infrastrukturu pro udržení budoucího trvalého růstu¹³.

V ohlášených reformách lze vyzorovat několik trendů týkajících se výzkumu a inovací (předkládáme pouze několik příkladů):

¹² Závazek Unie inovací č. 33.

¹³ Sdělení: „Ukončení prvního evropského semestru pro koordinaci hospodářských politik“, KOM(2011) 400 v konečném znění.

(1) Většina členských států se nachází v procesu zlepšování správních struktur a strategických pokynů pro výzkum a inovace, který je často doprovázen postupnou integrací těchto dvou oblastí politik a směřováním většího množství veřejných prostředků do vybraných oblastí. Jen velmi málo zemí se však v této fázi zaměřuje přímo na společenské problémy jako na svoji hlavní prioritu.

- Německo doplnilo svoji „High-tech strategii 2020“ za účelem posílení poptávky po výzkumu a inovacích s větším důrazem na společenské problémy;
- Španělsko přijalo komplexní přístup k reformě své politiky v oblasti výzkumu a inovací, a to prostřednictvím nového zákona o vědě, technologii a inovacích a nejnovější národní inovační strategie;
- Slovensko jmenovalo vyššího státního zástupce pro znalostní ekonomiku a vytvořilo dvě agentury, které provádí opatření politik v oblasti výzkumu a inovací.

(2) Většina členských států se podílí na zlepšování rámcových podmínek či finanční podpory pro výzkum a inovace, především prostřednictvím daňových pobídek v oblasti výzkumu a vývoje, nebo různých forem podpory pro malé a střední inovační podniky, včetně rizikového kapitálu. Stále více členských států upírá svoji pozornost k nástrojům politiky inovací v oblasti poptávky, především při zadávání veřejných zakázek¹⁴. Přístup, který se snaží o propojení nástrojů poptávky a nabídky, se zatím uplatňuje pouze v několika zemích.

- Belgie zvýšila daňové úlevy pro výzkum a inovace a hodlá nabídnout pobídky pro vytváření a rozvoj nových vědecky zaměřených společností, které budou navazovat na velké podniky nebo budou odnožemi výzkumných institucí;
- Dánsko začlenilo aspekty poptávky do programů na podporu spolupráce veřejného a soukromého sektoru. Zřídilo Fond pro inovace v oblasti podnikání, který podporuje podnikatelské příležitosti v rámci ekologického růstu a v sociálních oblastech;
- Polsko zavedlo opatření v oblasti odborného vzdělávání, která se zaměřují na 500 zadavatelů, 1 500 zástupců z řad malých a středních podniků a 1 000 zprostředkovatelských organizací podniků a mají podpořit vlastní zadávání veřejných zakázek na inovační produkty a služby.

Aby bylo možné lépe prozkoumat synergie a sdílená rizika a zdroje, je třeba zvážit koordinaci s iniciativami na úrovni EU.

(3) Pokud jde o rozpočet vyhrazený na výzkum a vývoj, zahájil nové iniciativy v oblasti financování pouze omezený počet členských států, včetně Dánska, Francie, Německa a Švédska, zatímco některé další země, např. Slovinsko, vyčlenily na výzkum a inovace podstatnou část prostředků ze strukturálních fondů. Zdá se, že země, které se zavázaly k navyšování finančních prostředků na výzkum a inovace, jsou také těmi,

¹⁴ Více informací o trendech evropských inovačních politik v oblasti poptávky viz poslední zveřejněná zpráva: http://ec.europa.eu/enterprise/newsroom/cf/_getdocument.cfm?doc_id=7011

kteří zvažují nejširší spektrum opatření k posílení růstu v souladu s oblastmi činnosti Unie inovací a vysoké výkonnosti v oblasti inovací již dosahují, případně o ni usilují.

- Francie v období 2009–2014 investuje 21,9 miliardy EUR navíc do vysokoškolského vzdělání a výzkumu (iniciativa „Investissements d’Avenir“);
- Německo se zavázalo k navýšení veřejných rozpočtů na výzkum a vzdělání za období 2010–2013 o 12 miliard EUR;
- Slovinsko navyšuje rozpočet na výzkum a vývoj přerozdělením prostředků ze strukturálních fondů na výzkum, vývoj a inovace.

Nejnovější průzkum¹⁵ v oblasti veřejných výdajů na výzkum a vývoj naznačuje, že k ambiciózním politickým závazkům, pokud jde o výdaje na výzkum a vývoj, se hlásí nejslabší inovátoři, jako je Rumunsko, Bulharsko a Lotyšsko, a mírní inovátoři, např. Maďarsko, Polsko a Slovensko. Naopak většina inovačních následovníků¹⁶ a mírných inovátorů¹⁷ v poslední době začala nebo hodlala své úsilí snižovat.

Hrozí zjevné riziko, že se rozdíly v inovacích mezi členskými státy ještě zvětší. Důležité je, aby nejslabší inovátoři udrželi své nové pozitivní závazky, středně výkonní inovátoři se nabádají k tomu, aby dále nesnižovali veřejné investice do výzkumu a vývoje a začali plánovat, jak se ze ztráty vzchopit. Jen tak může Evropa naplnit svoji ambici týkající se cílů v oblasti výzkumu a inovací.

2.3. Rozsáhlejší a lepší financování výzkumu a inovací ze strany EU

Unie inovací se snaží zajistit efektivní a zjednodušené financování výzkumu a inovací ze strany EU, které se odvíjí od problémů. Ve svém návrhu „Rozpočet – Evropa 2020“¹⁸ Komise předvídá výrazný posun v orientaci budoucího rozpočtu EU směrem k výzkumu a inovacím a spojuje současné programy výzkumu a vývoje do jediného strategického rámce „Horizont 2020“ pro financování celého inovačního cyklu¹⁹. Mnoho závazků Unie inovací je ustanoveno v rámci programu „Horizont 2020“, konkrétně: větší soustředěnost na společenské problémy, posílený přístup k malým a středním podnikům a větší podpora tržního začlenění inovací, včetně způsobů zadávání veřejných zakázek, tvorby norem a úvěrového a kapitálového financování²⁰. Počátkem roku 2011 již byla zavedena řada opatření pro zjednodušení současného rámcového programu (RP7) a „Horizont 2020“ přinese ještě více zjednodušení.

Stávající financování výzkumu a inovací ze strany EU se souběžně zaměřuje na priority Unie inovací. Komise s ohledem na program „Horizont 2020“ zavádí nové přístupy s cílem získat zkušenosti a usnadnit jejich bezproblémový rozvoj. To je

¹⁵ Dotazník Výboru pro Evropský výzkumný prostor (ERAC) za rok 2011 týkající se investic a politických opatření členských států EU a přidružených států v oblasti výzkumu a vývoje.

¹⁶ Rakousko, Estonsko, Irsko, Lucembursko, Nizozemsko, Slovinsko, Spojené království.

¹⁷ Řecko, Itálie, Portugalsko, Španělsko.

¹⁸ KOM(2011) 500 a SEK(2011) 867 a 868 ze dne 29. června 2011.

¹⁹ Závazky Unie inovací č. 6 a 7.

²⁰ Zejména závazky Unie inovací č. 6 a 7, ale také č. 10, 16, 17, 20 a 27.

kupříkladu případ nového nástroje zaměřeného na malé a střední podniky²¹, který by vyplnil mezeru ve financování raného, vysoce rizikového výzkumu a inovací, podněcoval by průlomové inovace a zvyšoval by míru využití výsledků v oblasti výzkumu a vývoje. V rámci akce „Marie Curie – Partnerství a spojovací mosty mezi průmyslovými podniky a vysokými školami“, která se zaměřuje přímo na vytváření spojení mezi akademickým světem a podniky, tvoří 50 % účastníků projektů právě malé a střední podniky. Dalším příkladem je podpora veřejných zakázek v předobchodní fázi a veřejných zakázek na inovační produkty a služby. V letech 2012 a 2013 se tedy budou provádět pokusy a doladovat činnosti.

Politika soudržnosti po roce 2013 se rovněž více zaměří na výzkum a inovace. Související legislativní balíček Komise byl přijat dne 6. října 2011. Mezi hlavní typické znaky návrhů patří větší podmíněnost využívání fondů politiky soudržnosti EU. Podpora bude podmíněna především existencí národní nebo regionální výzkumné a inovační strategie pro inteligentní specializaci v souladu s rysy dobře fungujících vnitrostátních nebo regionálních systémů výzkumu a inovací²². Jednotlivé regiony by dále měly vyčlenit minimální podíl prostředků z Evropského fondu pro regionální rozvoj na tři investiční priority, které se týkají výzkumu a inovací, malých a středních podniků a nízkouhlíkového hospodářství. Obecně platí, že ve více rozvinutých regionech a přechodových regionech by se mělo na tyto tři priority vyčlenit na vnitrostátní úrovni nejméně 80 % a v méně rozvinutých regionech pak nejméně 50 % celkových prostředků²³.

2.4. Řešení společenských problémů v rámci partnerské spolupráce

S cílem spojit roztržštěné úsilí a zrychlit tempo změn vyhlásila Unie inovací evropská inovační partnerství (EIP)²⁴, která sdružují aktéry napříč inovačním cyklem i odvětvími kolem jednoho ústředního cíle, a urychlují tak vývoj inovačních řešení společenských problémů.

V roce 2011 byla tato koncepce podrobena zkoušce v rámci pilotního projektu Evropské inovační partnerství v oblasti aktivního a zdravého stárnutí. Toto partnerství má za cíl do roku 2020 o dva roky prodloužit průměrnou dobu zdravého života v EU a pro Evropu představuje trojnásobné vítězství:

- zlepšení zdravotního stavu a kvality života evropských obyvatel, především se zaměřením na starší osoby;
- podpora dlouhodobé udržitelnosti a účinnosti systémů zdravotní a sociální péče; a

²¹ Evropská rada vyzvala v únoru 2011 Komisi k prozkoumání proveditelnosti programu inovačního výzkumu pro malé podniky.

²² Návrh nařízení Evropského parlamentu a Rady o společných ustanoveních ohledně Evropského fondu pro regionální rozvoj, Evropského sociálního fondu, Fondu soudržnosti, Evropského zemědělského fondu pro rozvoj venkova a Evropského námořního a rybářského fondu, jichž se týká společný strategický rámec, KOM(2011) 615.

²³ Návrh nařízení Evropského parlamentu a Rady o zvláštních ustanoveních týkajících se Evropského fondu pro regionální rozvoj a cíle Investice pro růst a zaměstnanost, KOM(2011) 614.

²⁴ Závazek Unie inovací č. 29.

- posílení konkurenceschopnosti průmyslu EU prostřednictvím lepšího podnikatelského prostředí, které poskytuje základ pro růst a expanzi na nové trhy.

Rada²⁵ i Parlament²⁶ shodně uvítaly cíle evropských inovačních partnerství a podpořily spuštění pilotního projektu, jehož cílem je ověřit danou koncepci a posoudit nejlepší způsob jejího provádění. Z prvního hodnocení řízení a postupů v oblasti aktivního a zdravého stárnutí²⁷ vyplývá, že v rámci pilotního projektu partnerství se úspěšně podařilo zmobilizovat zainteresované subjekty v přípravné fázi. Toto hodnocení rovněž objasňuje, jak mohou Evropská inovační partnerství posílit provázanost našich výzkumných a inovačních priorit a jakým způsobem můžeme s jejich pomocí zaměřit, zefektivnit a zjednodušit své činnosti, a zároveň poukazuje na opatření pro překlenutí rozdílů a urychlené přijetí inovací. Je zjevné, že Evropská inovační partnerství nevytlačují ani nenahrazují jiné existující iniciativy nebo nástroje, ani nejsou náhradou za stávající institucionální rozhodovací mechanismy.

Strategický prováděcí plán v oblasti aktivního a zdravého stárnutí byl vydán v listopadu 2011. Tento plán nastiňuje soubor prioritních oblastí, které zahrnují hlavní akce k okamžitému provedení. Přípravují se další Evropská inovační partnerství: „Suroviny“ pro zajištění a udržení zásob, „Zemědělská produktivita a udržitelnost“ má podporovat konkurenceschopné a udržitelné zemědělství, „Účinné využití vodních zdrojů“ má zabezpečit potřeby evropských občanů, průmyslu a zemědělství, pokud jde o životně důležité zdroje, a „Inteligentní města“ řeší hlavní výzvy v oblasti energetiky.

2.5. Maximalizace sociální a územní soudržnosti

S cílem zapojit všechny regiony a předejít „inovačním propastem“ navrhuje Unie inovací, aby se lépe využívaly strukturální fondy pro výzkum a inovace, zaváděly nové činnosti týkající se inovací v sociálním a veřejném sektoru a zároveň aby se programy financování EU zaměřily především na sociální inovace²⁸.

V červnu 2011 spustila Komise „platformu inteligentní specializace“²⁹, která sdružuje odborníky z univerzit, výzkumných center, regionálních orgánů, podniků a útvarů Komise³⁰ a má usnadnit formování a provádění strategií inteligentní specializace na úrovni státní a regionální správy. Bude posílena interakce mezi programem „Horizont 2020“ a fondy politiky soudržnosti, a to i prostřednictvím doplňkových opatření v rámci programu „Horizont 2020“, které se zaměří na rozšiřování účasti, podporu propojení a na politické vzdělávání a poradenství.

²⁵ Evropská rada dne 4. února 2011, závěry Rady pro konkurenceschopnost ze dne 26. října 2010 a 9. března 2011.

²⁶ Usnesení Evropského parlamentu ze dne 11. listopadu 2010 a zpráva Evropského parlamentu ze dne 11. května 2011.

²⁷ Pracovní dokument útvarů Komise „Pilotní projekt Evropské inovační partnerství v oblasti aktivního a zdravého stárnutí – první zkušenosti s řízením a postupy“, SEK(2011) 1028.

²⁸ Závazky Unie inovací č. 24, 25, 26 a 27.

²⁹ <http://ipts.jrc.ec.europa.eu/activities/research-and-innovation/s3platform.cfm>

³⁰ Příkladem může být projekt sledování inovací v regionech (<http://www.rim-europa.eu/>) a Evropské středisko pro sledování klastrů (<http://www.clusterobservatory.eu/index.html>).

V březnu 2011 Komise zahájila Evropskou iniciativu pro sociální inovace³¹, která se zaměřuje na podporu sociálních inovátorů při vytváření nového zboží a služeb a na rozvíjení nových pracovních postupů, které vytváří sociální hodnotu a ovlivňují organizace i zákazníky. Tato iniciativa rovněž napomáhá při vyhledávání financování a know-how, aby bylo možné přeměnit sociální inovace v rovině nápadu na projekt a třeba i na nové podnikání. Sociální inovace jsou také jedním z nástrojů, který se uplatňuje ve sdělení o iniciativě pro sociální podnikání přijatém Komisí dne 25. října 2011³². Tato iniciativa se zaměřuje na 11 činností pro podporu růstu sociálního podnikání a podniků v Evropě v oblastech, jako je např. financování, přizpůsobování právních rámců, označování (a tedy i informovanost a viditelnost) a veřejné zakázky. EU již financuje významné výzkumné činnosti týkající se sociálních inovací prostřednictvím RP7, sociální inovace budou hrát významnou úlohu i v řešení společenských problémů, kterými se zabývá program „Horizont 2020“.

Aby bylo možné lépe porozumět inovacím ve veřejném sektoru, připravuje Komise první srovnávací tabulku evropských inovací ve veřejném sektoru, která bude k dispozici v roce 2012. Veřejný sektor si musí inovace osvojit a jít příkladem. Vlády musí být při řízení inovací proaktivní a podnikavé, aby mohly občanům a podnikům poskytnout rozsáhlejší a lepší služby a infrastruktury při vyšší efektivitě nákladů. Aby se tato ambice naplnila, musí se veřejný sektor z postavení pouhého patrona výzkumu a vývoje přesunout do pozice, v níž přemění svoji kupní sílu na poptávku po inovacích. Evropa má celou řadu různých nápadů a dobré příklady existují na všech úrovních správy.

Konzultace se sociálními partnery za účelem přezkoumání způsobu, jímž je možné znalostní ekonomiku rozšířit do všech pracovních úrovní a všech sektorů, ještě neproběhla³³.

3. POSILOVÁNÍ EVROPSKÉ ZNALOSTNÍ ZÁKLADNY A ZMÍRNĚNÍ ROZTRŽIŠTĚNOSTI

3.1. Získávání nejlepších talentů pro Evropu

S cílem zajistit dostatečnou zásobu vysoce kvalifikovaných pracovníků hodlá Unie inovací nabídnout výzkumným pracovníkům atraktivnější profesní postup a odstranit překážky jejich mobility napříč sektory a zeměmi. Poptávka po vysoce kvalifikovaných pracovnících by měla podle předpovědi vzrůst v Evropě do roku 2020 téměř o 16 milionů³⁴.

Výchozím bodem jsou vzdělávací systémy a systémy odborného vzdělávání. V září 2011³⁵ představila Komise reformní strategii pro modernizaci vysokoškolského vzdělávání, a to mimo jiné prostřednictvím zvýšení počtu absolventů; zlepšení kvality

³¹ www.socialinnovationeurope.eu

³² Sdělení Komise o iniciativě pro sociální podnikání, SEK(2011) 1278.

³³ Závazek Unie inovací č. 28.

³⁴ Pracovní dokument Komise o nejnovějším vývoji v evropských systémech vysokoškolského vzdělávání, SEK(2011) 1063, s. 30.

³⁵ Sdělení Komise o plánu modernizace evropských systémů vysokoškolského vzdělávání, KOM(2011) 567.

výuky a přizpůsobení studijních plánů a nabídky vzdělávacích programů měnícím se potřebám širšího hospodářství; odborného vzdělávání většího počtu výzkumných pracovníků a lepší provázaností výzkumu, vzdělání a inovací.

Výzkumní pracovníci tvoří jádro hospodářství vyžadujícího vysokou úroveň znalostí. EU potřebuje k dosažení intenzity výzkumu a vývoje odpovídající 3 % HDP odhadem jeden milion nových pracovních míst v oblasti výzkumu, převážně v soukromém sektoru. Členské státy proto byly vyzvány, aby vypracovaly národní strategie pro vyškolení takového počtu výzkumných pracovníků, jenž postačí k naplnění cílů jednotlivých členských států v oblasti výzkumu a vývoje, a na podporu atraktivních zaměstnaneckých podmínek³⁶. Komise bude vývoj pečlivě sledovat, první hodnocení pokroku vydá na jaře roku 2012.

Protože Komise usiluje o to, aby se EU stala větším lákadlem pro talenty z třetích zemí, připraví v roce 2012 zprávu o sledování uplatňování směrnice o vízech pro vědecké pracovníky³⁷. Nejnovější studie upozorňuje na výrazný nárůst v počtu povolení vydaných podle této směrnice, v roce 2007 bylo vydáno 239 povolení, v roce 2010 už 3 713 povolení. Celkový zájem je však poměrně nízký a soustředí se na šest členských států.

Komise zahájí v roce 2012 iniciativu pro provádění všestranného uživatelského hodnocení univerzit³⁸ a průhledného informačního nástroje, a to aby napomohla studentům a výzkumným pracovníkům k informovanému výběru studia nebo práce, umožnila ústavům objevit a rozvinout jejich silné stránky a podpořila politiky ve vývoji účinných strategií v oblasti vzdělání, výzkumu a inovací. První výsledky této iniciativy by měly být známy v roce 2013.

Komise spustila v roce 2011 pilotní projekt znalostních aliancí³⁹, jenž má za cíl přivést k řešení nedostatků v inovačních dovednostech podnikatele i akademiky. Z 94 návrhů, které Komise obdržela, byly vybrány tři projekty, které se zaměřují na koncipování nových studijních plánů a programů a na rozvíjení inovačních způsobů získávání vzdělání a znalostí a také napomohou modernizaci vysokých škol směrem k mezioborovým, podnikavým a pevnějším partnerstvím s podniky. Tyto pilotní projekty přinesou užitečný vhled do programu „Erasmus pro všechny“ po roce 2013.

3.2. Dokončení Evropského výzkumného prostoru

Nanejvýš důležité je dosáhnout dobře fungujícího Evropského výzkumného prostoru (EVP), v němž mohou výzkumní pracovníci, vědecké poznatky i technologie volně cirkulovat⁴⁰. Nedostatek spolupráce a součinnosti doprovázený řadou systémových chyb vede k nedostatečnému výkonu celého evropského výzkumného systému. Stejně jako větší míru spolupráce a koordinace, EVP oživí i hospodářskou soutěž, která zajistí vysokou kvalitu.

³⁶ Závazek Unie inovací č. 1.
³⁷ Závazek Unie inovací č. 30.
³⁸ Závazek Unie inovací č. 2.
³⁹ Totéž.
⁴⁰ Závazek Unie inovací č. 4.

Podle závěrů Evropské rady ze dne 4. února 2011 se členské státy jasně zavázaly k dokončení EVP do roku 2014. Probíhají konzultace se zúčastněnými stranami s cílem navrhnout v roce 2012 rámec EVP a podpůrná opatření, která odstraní překážky mobility a přeshraniční spolupráce⁴¹. Hlavním cílem rámce EVP je zlepšit soudržnost a slučitelnost politik, programů a činností v oblasti výzkumu všech členských států i EU.

Při rozvíjení tohoto rámce je třeba zohlednit témata, mezi něž patří kvalita studia v doktorském programu, mobilita výzkumných pracovníků, přeshraniční činnost výzkumných organizací, šíření, využívání a předávání výsledků výzkumu, výzkumná infrastruktura a soulad strategií a akcí v oblasti mezinárodní spolupráce⁴².

Bylo použito několika iniciativ a nástrojů EU, pokud jde o řešení otázek, které jsou zásadní pro podnětí kariér a mobility výzkumných pracovníků.

- (a) Komise navrhla zásady pro inovativní doktorské programy v Evropě⁴³ s cílem zajistit, že více uchazečů o studium doktorských programů získá lepší vzdělání a lépe si osvojí dovednosti, které jim usnadní práci napříč zeměmi, pracovními odvětvími a obory. Tyto zásady představují referenční rámec založený na stávajícím osvědčeném postupu⁴⁴. Poskytují pokyny pro financování evropského a vnitrostátního odborného vzdělávání výzkumných pracovníků a zároveň pro zachování pružnosti a nezávislosti institucí a uchazečů o doktorské studium. Aby podpořila kvalitu doktorských studijních programů v Evropě, zahájila Komise v rámci akcí Marie Curie v této oblasti dvě nové iniciativy, které se přímo zabývají inovačním studijním plánem doktorských programů, konkrétně se jedná o evropské průmyslové doktoráty a inovační doktorské programy.
- (b) Komise, s cílem umožnit širší srovnání struktur kariér napříč pracovními odvětvími a zeměmi a usnadnit mobilitu napříč akademickými, průmyslovými a jinými pracovními oblastmi, prosazuje Evropský rámec pro výzkumnou kariéru. Ten poskytuje výzkumným pracovníkům a zaměstnavatelům referenční bod, zachycuje totiž potřebnou způsobilost výzkumných pracovníků ve čtyřech různých etapách kariéry⁴⁵. V rámci mechanismů spolufinancování Marie Curie bylo za účelem šíření osvědčených postupů v odborném vzdělávání a profesním rozvoji podpořeno 81 programů na regionální, vnitrostátní i mezinárodní úrovni. První výsledky ukazují na přijetí norem vysoké kvality v oblasti kariér a zaměstnaneckých podmínek výzkumných pracovníků.
- (c) Aby podnítila přitažlivost povolání výzkumného pracovníka a usnadnila mobilitu, poskytuje Komise poradenství univerzitám i dalším

⁴¹ http://ec.europa.eu/research/era/consultation/era_consultation_en.htm

⁴² Viz dokument, který je součástí veřejné konzultace rámce EVP http://ec.europa.eu/research/consultations/era/consultation_era.pdf

⁴³ Viz KOM(2011) 567.

⁴⁴ Ty vychází z tzv. salcburských zásad Evropské asociace univerzit, správných postupů členských států a akcí Marie Curie.

⁴⁵ V1) začínající výzkumný pracovník, V2) uznaný výzkumný pracovník, V3) zkušený výzkumný pracovník a V4) vedoucí výzkumný pracovník.

zaměstnavatelům, kteří hodlají zavést evropský fond pro penzijní připojištění výzkumných pracovníků. Tento fond by oživil mobilitu pracovní síly, protože by umožnil výzkumným pracovníkům převést si snáze své penzijní připojištění do nového zaměstnání v jiné zemi. Zúčastnění zaměstnavatelé by v roce 2012 měli mít možnost zakládat sdružení a fondy by podle odhadů mohly začít fungovat v roce 2013.

- (d) Jako jeden z prvních kroků k zajištění otevřenějších a průhlednějších postupů pro nábor výzkumných pracovníků vypracovaly útvary Komise v úzké spolupráci s členskými státy společnou strategii⁴⁶, která má podpořit zveřejňování nabídek volných pozic pro výzkumné pracovníky na portálu EURAXESS Jobs⁴⁷. Členské státy by měly vyvinout větší úsilí, aby zajistily, že všechny pozice výzkumných pracovníků financované z veřejných prostředků jsou inzerovány otevřeně a on-line a že instituce uplatňují otevřené náborové postupy.

Průlomový výzkum a inovace si rovněž žádají výzkumné infrastruktury světové úrovně. Unie inovací má za cíl do roku 2015 dokončit nebo zahájit budování 60 % evropských výzkumných infrastruktur, které Evropské strategické fórum pro výzkumné infrastruktury (ESFRI) určilo jako prioritní⁴⁸. Ze 48 projektů je 10 projektů ve fázi provádění a 16 dalších do fáze provádění postupuje, do konce roku 2012 bude tedy cíl splněn z 54 %.

Výzkumný rámcový program podporuje přípravnou fázi všech projektů ESFRI a v omezenějším rozsahu i jejich prováděcí fázi. Strukturální fondy se uvádí do pohybu za účelem dokončení fáze budování prioritních výzkumných infrastruktur. 236 milionů EUR ze strukturálních fondů bylo například použito na výstavbu zařízení Beamline s extrémně lehkým zdrojem (ELI), které se nachází v České republice. Komise také doporučila Rumunsku a Maďarsku, jakým způsobem mohou využít strukturální fondy pro další části zařízení ELI na svých územích.

Výzkumné infrastruktury ESFRI jsou hlavním příkladem toho, jak EU a její členské státy spolupracují a sdílejí zdroje v projektech společného evropského zájmu.

Komise rovněž členským státům pomáhá při využívání konsorcia evropské výzkumné infrastruktury (ERIC) jako právního rámce pro zřizování celoevropských výzkumných infrastruktur. První statut ERIC byl udělen v březnu 2011 konsorciu Průzkum o zdraví, stárnutí a odchodu do důchodu v Evropě (SHARE), které umožní lépe porozumět dopadu stárnutí na evropské společnosti.

3.3. Podpora Evropského inovačního a technologického institutu jakožto modelu řízení v oblasti evropských inovací

Aby bylo možné lépe integrovat inovační cyklus, sdružuje Evropský inovační a technologický institut (EIT) vzdělávací instituce, výzkumné organizace a podniky v partnerstvích nového druhu, jakými jsou znalostní a inovační společenství (KIC)

⁴⁶ Strategie v oblasti pracovních míst byla schválena řídicí skupinou pro lidské zdroje a mobilitu EVP v listopadu 2010.

⁴⁷ <http://ec.europa.eu/euraxess/index.cfm/jobs/index>

⁴⁸ Závazek Unie inovací č. 5.

působící v oblasti udržitelné energie (*InnoEnergy KIC*), přizpůsobení a zmírnění změny klimatu (*Climate KIC*) a budoucí informační a komunikační společnosti (*EIT ICT Labs*).

První výsledky se již projevují, pokud jde o vytváření podniků (pět nově založených podniků od ledna 2011) a první magisterský studijní program pod záštitou EIT organizovaný společenstvím InnoEnergy KIC, kterého se zúčastnilo 155 studentů. Do konce roku 2011 přijme Komise program strategických inovací EIT⁴⁹. Ten se bude zaměřovat na sjednocení tří stávajících znalostních a inovačních společenství a postupné zavádění nových společenství, která budou řešit hlavní společenské problémy v souladu s cíli rámcového programu „Horizont 2020“.

4. UVÁDĚNÍ NOVÝCH NÁPADŮ NA TRH

Srdcem inovací jsou podniky, objevují totiž tržní příležitosti a rozvíjí nápady na inovační řešení, jak těchto příležitostí využít. Evropští podnikatelé však při uvádění těchto nápadů na trh čelí četným překážkám a nepříznivým rámcovým podmínkám. Unie inovací se zaměřuje na systematické odstraňování těchto překážek a vytváření jednotného trhu pro inovace.

Evropa potřebuje lépe vyvážený mix politik v oblasti poptávky a nabídky⁵⁰ s rychlejší a modernizovanou tvorbou norem, cenově dostupnějšími patenty, větším počtem veřejných zakázek na inovační produkty a služby, lepším přístupem ke kapitálu a skutečným evropským trhem se znalostmi.

To byly také priority akce Komise v roce 2011. Výrazného pokroku bylo dosaženo návrhy, které se týkají jednotné patentové ochrany a tvorby norem a které Komise již přijala. Dva závazky v této oblasti však zaostávají za plánem: kontrola předpisového rámce v hlavních oblastech, zejména činnosti provázaných s ekologickými inovacemi, a akční plán pro ekologické inovace⁵¹, který bude předložen v prosinci 2011.

4.1. Zlepšování přístupu k financování

Nalezení vhodného investora představuje především pro mladé a na znalostech založené společnosti klíčový krok ke strategické expanzi obchodních činností. Mezi investory se často řadí orgány veřejné moci, které snižují riziko spojené s inovacemi prostřednictvím programů pomoci, nebo soukromí držitelé rizikového kapitálu, kteří začínajícím společnostem poskytují peněžní injekci výměnou za vlastní kapitál.

Investice do rizikového kapitálu vyjádřené jako podíl HDP jsou ve Spojených státech čtyřikrát vyšší než v EU. Evropské investice mohou být navíc rozptýlené, protože evropské fondy rizikového kapitálu investují oproti svým protějškům ve Spojených státech do dvojnásobného počtu společností⁵². Komise hodlá do konce roku

⁴⁹ Závazek Unie inovací č. 9.

⁵⁰ Viz také Iniciativa rozhodujících trhů pro Evropu http://ec.europa.eu/enterprise/policies/innovation/policy/lead-market-initiative/final-eval_en.htm.

⁵¹ Závazky Unie inovací č. 15 a 18.

⁵² Kelly R. (2011): „Výkonnost a perspektiva evropského rizikového kapitálu, Evropský investiční fond“; pracovní dokument 2011/9, Analýza výzkumu a trhů EIF.

představit iniciativu pro nový evropský režim rizikového kapitálu, který umožní fondům rizikového kapitálu navyšovat kapitál ve všech 27 členských státech na základě jediné registrace⁵³. Komise se bude snažit vyloučit daňový režim, který znevýhodňuje přeshraniční rizikové kapitálové investice, a omezit administrativní překážky. To bude součástí širšího akčního plánu pro zlepšení přístupu malých a středních podniků k financování.

Komise navíc jmenovala předsedu British Business Angels Association (Britské sdružení podnikatelských andělů) vůdčí osobností, která povede skupinu odborníků. Tato skupina odborníků má za úkol zformulovat doporučení, jakým způsobem lze posílit přeshraniční párování inovačních podniků a vhodných investorů⁵⁴. Jejich závěry budou představeny během roku 2012.

Současný finanční nástroj pro sdílení rizik⁵⁵ a finanční nástroje programu pro konkurenceschopnost a inovace (2007–2013) vyvolaly výrazný nárůst soukromých investic a budou rozvinuty v rámci programu „Horizont 2020“ i v programu pro konkurenceschopnost podniků a malé a střední podniky pro období 2014–2020⁵⁶.

V souladu s obecným cílem Komise, jímž jsou „cílenější státní podpory a jejich nižší počet“, klesají státní podpory ve vztahu k HDP, zároveň ale stále stoupá objem státních podpor na výzkum, vývoj a inovace, které dnes tvoří téměř desetinu veřejných výdajů v této oblasti. Komise v srpnu provedla přezkum fungování rámce, kterým se řídí státní podpory v této oblasti⁵⁷. Dalším krokem je obsáhlá konzultace, která má pomoci při přípravě přezkumu stávajícího rámce v roce 2013.

4.2. Ochrana a posilování významu duševního vlastnictví a podpora kreativity

S ohledem na cenu a složitost registrace patentů v Evropě je jedním z cílů Unie inovací vydání prvních patentů EU v roce 2014⁵⁸ a podpora využívání práv duševního vlastnictví v oblasti inovačních výrobků a služeb⁵⁹. Ve snaze o strategický a vyrovnaný přístup k politikám, které mají vliv na aktiva duševního vlastnictví, přijala Komise v květnu 2011 návrh na vytvoření jednotného trhu práv duševního vlastnictví⁶⁰.

Poté, co členské státy nedokázaly dosáhnout ujednáním o patentu EU, Komise v březnu 2011 připravila návrh legislativního balíčku pro jednotnou patentovou ochranu v menší územní oblasti⁶¹. Ten byl připraven v reakci na žádost skupiny 25 členských

⁵³ Závazek Unie inovací č. 11.

⁵⁴ Závazek Unie inovací č. 12.

⁵⁵ Finanční nástroj pro sdílení rizik byl zaveden v polovině roku 2007 jako nástroj dluhového financování v sedmém rámcovém programu.

⁵⁶ Závazek Unie inovací č. 10.

⁵⁷ Závazek Unie inovací č. 13; pracovní dokument útvarů Komise, „Střednědobý přezkum rámce pro výzkum, vývoj a inovace“ (Mid-term review of the R&D&I framework) ze dne 10. srpna 2011 http://ec.europa.eu/competition/state_aid/legislation/rdi_mid_term_review_en.pdf.

⁵⁸ Závazek Unie inovací č. 14.

⁵⁹ Viz také závěry Evropské rady ze dne 4. února 2011, kterými se Komise vyzývá k prozkoumání možností rozvoje nástroje pro práva duševního vlastnictví za účelem posílení významu práv duševního vlastnictví.

⁶⁰ Sdělení Komise „Jednotný trh práv duševního vlastnictví“, KOM(2011) 287 v konečném znění.

⁶¹ Návrh nařízení Evropského parlamentu a Rady, kterým se zavádí posílená spolupráce v oblasti vytvoření jednotné patentové ochrany, a návrh nařízení Rady, kterým se zavádí posílená spolupráce

států, které se rozhodly intenzivně spolupracovat na překonání několik desetiletí trvající patové situace při zavádění jednotného patentu. Navrhovaný legislativní balíček bude přínosem pro všechny evropské společnosti, sníží totiž náklady na registraci patentů v Evropě až o 80 %. V současné době mohou náklady (včetně překladu) na patentovou ochranu v celé Evropské unii dosahovat až 32 000 EUR, po přechodném období by ale měly klesnout na 680 EUR za jediný evropský patent s jednotnou platností v 25 členských státech. Politické dohody by mělo být dosaženo v polovině roku 2012.

S cílem usnadnit vznik skutečného evropského trhu znalostí pro patenty a licence⁶² Komise v reakci na výzvu Evropské rady prošetřila soubor možností týkajících se nástroje pro valorizaci práv duševního vlastnictví na úrovni EU. V roce 2011 se skupina odborníků i studie zabývaly vyčíslením nevyužitých patentů v Evropě, jejich inovačním potenciálem a silnými a slabými stránkami řady možných inovací, a to včetně vytvoření finančního trhu pro práva duševního vlastnictví. Závěry této práce budou zveřejněny do konce roku⁶³. Na těchto základech hodlá Komise v roce 2012 zahájit debatu s členskými státy o formování budoucích akcí.

Unie inovací hodlá usilovat o širší koncepci inovací, včetně nových obchodních modelů, designu a kreativity, a o inovace služeb. To si žádá nové politiky a nástroje, které se cíleně zaměřují na využívání tvůrčího potenciálu Evropy. V prosinci 2011 Evropská komise zřídila alianci evropských tvůrčích odvětví⁶⁴, což je meziodvětvová politická iniciativa, která posílí politický dialog mezi státními a regionálními tvůrci politiky, otestuje nové nástroje a zajistí širší a lepší podporu kreativních odvětví a dalších odvětví, které z kreativních odvětví těží.

Také roste poptávka po produktech, které se vymykají uživatelskou vstřícností a atraktivitou. Komise ustavila Evropský výbor pro vedoucí postavení v oblasti designu⁶⁵, který bude předkládat návrhy, jak posílit úlohy designu v evropské politice inovací⁶⁶.

4.3. Zrychlení a modernizace tvorby norem

Pro podporu inovací na rychle se měnících trzích jsou důležité pohotově přijímané jednotné evropské a mezinárodní normy. V červnu 2011 předložila Komise normalizační balíček⁶⁷, jenž má za cíl modernizovat evropské normalizační právní předpisy a politiku v reakci na současné i budoucí problémy.

Postupy tvorby norem se zrychlí o 50 %, aby lépe odpovídaly potřebám, které souvisí s rychlým technologickým pokrokem. Komise a evropské normalizační

v oblasti vytvoření jednotné patentové ochrany s ohledem na příslušná ujednání o překladu, KOM(2011) 215 a 216 v konečném znění.

⁶² Závazek Unie inovací č. 22.

⁶³ Nadcházející zpráva skupiny odborníků a zpráva o studii na adrese http://ec.europa.eu/enterprise/index_en.htm.

⁶⁴ Závazek Unie inovací č. 19.

⁶⁵ Členové výboru viz: http://ec.europa.eu/enterprise/policies/innovation/policy/design-creativity/edii_en.htm.

⁶⁶ Závazek Unie inovací č. 19.

⁶⁷ Sdělení Komise o strategické vizi pro evropské normy a návrh nařízení o evropské normalizaci, KOM(2011) 311 a 315 v konečném znění.

orgány v současné době diskutují o ukazatelích výkonu pro dosažení tohoto cíle do roku 2020. Potřeby v oblasti normalizace budou lépe předvídaný, pokud se v rámci ročního pracovního programu stanoví priority a budou se provádět prozíravé studie. Balíček bude dále zahrnovat snadný a rychlý způsob uznávání celosvětově zavedených norem pro oblast IKT, což nabývá stále většího významu například pro evropské zadavatele veřejných zakázek. Do roku 2013 Komise zahájí nezávislý přezkum Evropského normalizačního systému. Komise také pokračuje v práci na lepším začlenění normalizace do rámcového programu pro výzkum⁶⁸.

4.4. Vložení veřejných prostředků do inovací

Veřejné zakázky dosahovaly v roce 2009 odhadem 19,4 % HDP Evropské unie⁶⁹, mají tedy nesmírný potenciál k tomu, aby vytáhly inovace EU na trh, podpořily hlavního zákazníka i katalyzační efekt, a poskytly tak inovačním podnikům náskok na světových trzích. Evropská unie ale tento potenciál dostatečně nevyužívá. Podle nejnovějšího hodnocení⁷⁰ pouze 22 % dotazovaných zadavatelů uvedlo, že do svých strategií a postupů v rámci zadávání veřejných zakázek zahrnují také inovace.

Návrh Komise, aby členské státy a regiony vyčlenily z rozpočtu prostředky pro veřejné zakázky na inovační produkty a služby, Rada nepřijala, přestože by navrhovaná cílová částka, 10 miliard EUR ročně⁷¹, představovala jen 0,44 % hodnoty celkových veřejných zakázek v Evropě. I přesto však byly podniknuty určité kroky. Španělsko například zavedlo zákonem o veřejných zakázkách ze dne 8. července 2011 kvótu 3 % pro veřejné zakázky na inovační produkty a služby.

Ve snaze o účinnější reakci na tyto výzvy Komise v prosinci 2011 předloží návrhy na přezkoumání právních předpisů EU v oblasti veřejných zakázek, které by měly usnadnit zadávání veřejných zakázek na inovační produkty a služby, a to i v rámci přeshraniční spolupráce.

Komise také souběžně spustila pilotní projekty nadnárodní spolupráce při zadávání veřejných zakázek na inovační produkty a služby. Tyto projekty společně se studií proveditelnosti připraví půdu pro navýšení a doladění budoucí podpory na úrovni EU, konkrétně v rámci programu „Horizont 2020“, s jejíž pomocí budou moci členské státy sdílet své finanční i lidské zdroje a uvolnit tak potenciál veřejné poptávky po inovačních řešeních.

5. ŠÍŘENÍ NAŠICH POLITIK NAVENEK

V dnešním světě se hospodářská soutěž stále více odvíjí od znalostí a inovací. Konkurenti Evropy přijali v tomto směru strategické kroky a inovační rysy zastávají na jejich seznamu vnitrostátních priority vyšší příčky⁷².

⁶⁸ Závazek Unie inovací č. 16.

⁶⁹ Evropská komise (2010): Ukazatele v oblasti veřejných zakázek v roce 2009.
http://ec.europa.eu/internal_market/publicprocurement/docs/indicators2009_en.pdf

⁷⁰ Hodnotící zpráva, SEK(2011) 853, červen 2011.

⁷¹ Závazek Unie inovací č. 17.

⁷² Spojené státy: <http://www.compete.org/about-us/initiatives/>
http://www.nsf.gov/about/performance/strategic_plan.jsp

Unie inovací si také klade za cíl, aby EU a její členské státy považovaly vědeckou spolupráci s třetími zeměmi za otázku společného zájmu a rozvíjely společné strategie⁷³.

V souladu s těmito závazky EU a členské státy rozvinuly v rámci *Strategického fóra pro mezinárodní vědecko-technickou spolupráci (SFIC)* tři pilotní iniciativy (s Indií, Čínou a Spojenými státy).

Společná iniciativa EU a členských států usiluje o to, aby se Evropa stala lákavější destinací pro výzkum, především oproti Spojeným státům. Přitažlivost Evropy pro nejlepší talenty ze Spojených států, nabídka vysoké kvality a využívání pokročilých evropských technologických středisek by měly obnovit transatlantickou mobilitu.

Indie spolupracuje na přípravě strategického programu výzkumu a inovací s cílem využít zavedenou dvoustrannou vědecko-technickou spolupráci. Ústřední prvek se zaměřuje na budování pevných vazeb mezi evropskými a indickými centry excelence za účelem vývoje funkčních a inovačních řešení společenských problémů, např. v oblasti vody, biomasy, energetiky nebo zdraví.

Pokud jde o Čínu, v současné době se určují priority EU a členských států pro účely koordinovanější vícestranné spolupráce s Čínou a zlepšení interoperability dvoustranných programů, režimů financování a pravidel (i v oblasti práv duševního vlastnictví).

Tyto pilotní iniciativy, které jsou založeny na novém strategickém partnerství EU a jejích členských států, zlepší způsob strategické spolupráce s hlavními partnerskými zeměmi a navenek rozšíří výkonnost Evropy v oblasti výzkumu a inovací.

6. ZÁVĚRY A DALŠÍ KROKY

V roce 2011 byly výzkum a inovace jedním z nejdůležitějších témat mnoha diskuzí zainteresovaných institucí. Byly zahájeny konkrétní akce a návrhy se již projednávají, nebo se brzy projednávat začnou. Návrh rámcového programu „Horizont 2020“ zahrnuje Unii inovací a bude klíčovým nástrojem pro provádění závazků Unie inovací.

Dva z 34 závazků Unie inovací nebyly naplněny, na vnitrostátní úrovni se jedná o vyčlenění rozpočtových prostředků pro veřejné zakázky na inovační produkty a služby a na úrovni EU to jsou konzultace se sociálními partnery o zavádění znalostní ekonomiky do všech pracovních úrovní. Dvě další akce, kontrola předpisového rámce a akční plán pro ekologické inovace, se zpozdily. Komise bude ještě intenzivněji usilovat o okamžité zahájení dvou opožděných akcí a vyzývá členské státy, aby posílily snahy o podnícení poptávky po inovačních řešeních prostřednictvím zadávání veřejných zakázek.

Čína: <http://www.most.gov.cn/eng/index.htm>

Indie: http://www.dst.gov.in/whats_new/press-release10/pib_10-3-2010.htm

⁷³

Závazek Unie inovací č. 31.

Unie inovací je vybudována na třech různých hybných silách. První je reforma právních předpisů, která s sebou nese zavedení nového evropského rámce pro výzkum a inovace. Na úrovni EU bylo vyvinuto enormní úsilí, aby se urychlila realizace reform, které umožní inovace. Na základě rozsáhlých konzultací zúčastněných stran předložil Komise všech šest legislativních návrhů oznámených v Unii inovací⁷⁴. Evropský parlament a členské státy se vyzývají, aby se rozhodně zabývaly současnými i nadcházejícími legislativními návrhy, které usilují o podnícení inovací.

Druhou hybnou silou je mobilizace aktérů na úrovni EU v rámci testování a provádění nových nástrojů a koncepcí inovací. Doplnuje legislativní kroky a zaměřuje se na nové formy inovací (např. sociální inovace) nebo na nové způsoby spolupráce (např. evropská inovační partnerství). Touto cestou si můžeme udržet přední místo v oblasti inovací a sledovat, jakým způsobem se inovace vyvíjí. V roce 2011 bylo opět zahájeno mnoho pilotních projektů a studií proveditelnosti a další činnosti budou pokračovat v roce 2012.

A za třetí, úspěch Unie inovací bude záviset na tom, v jakém rozsahu se jí podaří vyvolat akce na vnitrostátní a regionální úrovni. Přezkum vnitrostátních reformních programů je dobrým výchozím bodem pro výrazný posun v oblasti inovací, ovoce však přinese pouze při důsledném provádění opatření. Členské státy EU se vyzývají, aby učinily více pro upřednostnění investic do výzkumu a inovací a uskutečnily politické závazky, k nimž se v roce 2011 přihlásily, zvláště pokud jde o prosazování reform zaměřených na podnícení účinnosti výzkumných a inovačních systémů jednotlivých členských států a lepší využívání strukturálních fondů pro výzkum a inovace⁷⁵.

V roce 2012 bude Komise nadále plnit závazky Unie inovací, konkrétně představí dvě zbývající iniciativy Unie inovací naplánované na rok 2012, tzn. návrh rámce Evropského výzkumného prostoru a nový hlavní ukazatel⁷⁶. Rovněž předloží externí hodnocení vypracované nově vytvořeným Evropským poradním výborem pro výzkum a inovace.

Kromě opatření inovační politiky, na nichž se pracuje, přezkoumá Komise také stávající přístupy k inovacím v rámci ostatních politik EU a navrhne strategie pro začlenění inovací do všech politik EU.

⁷⁴ Rámcem „Horizont 2020“, nová politika soudržnosti, reforma právních předpisů v oblasti veřejných zakázek, nový režim pro rizikový kapitál, normalizační balíček a legislativní návrhy pro jednotnou patentovou ochranu.

⁷⁵ Závěry Evropské rady ze dne 4. února 2011.

⁷⁶ Podíl rychle rostoucích inovačních podniků v hospodářství; výsledky prvního sběru dat se v současné době projednávají s členskými státy. Druhý sběr dat proběhne v roce 2012.

Příloha: Vývoj závazků Unie inovací v roce 2011

Další informace o jednotlivých závazcích jsou k dispozici na:
<http://i3s.ec.europa.eu/home.html>

	Závazek Unie inovací	Termín	Pokrok
1	Zavést národní strategie pro odborné vzdělávání dostatečného počtu vý pracovníků	2011	Plní se
2	Ověřit proveditelnost nezávislého hodnocení univerzit	2011	Plní se
	Vytvořit podnikatelsko-akademické „znalostní aliance“		
3	Navrhnout integrovaný rámec elektronických dovedností	2011	Plní se
4	Navrhnout rámec EVP a podpůrná opatření	2012	Plní se
5	Vybudovat prioritní evropské výzkumné infrastruktury	2015 – 60 %	Plní se
6	Zjednodušit a zaměřit budoucí programy EU pro výzkum a inovace na Unii inovací	2011	Plní se
7	Zajistit větší zapojení malých a středních podniků do budoucích programů výzkum a inovace		Plní se
8	Posílit vědeckou bázi pro tvorbu politik prostřednictvím Společného výzkumného střediska; Vytvořit fórum pro činnosti týkající se budoucího vývoje		Plní se
9	Zavést strategický program pro EIT	Polovina roku 2011	Plní se
10	Zavést finanční nástroje na úrovni EU, které přilákají soukromé investice	2014	Plní se
11	Zajistit přeshraniční fungování fondů rizikového kapitálu	2012	Plní se
12	Posílit přeshraniční párování inovačních podniků s investory		Plní se
13	Přezkoumat rámec státní podpory pro vývoj, výzkum a inovace	2011	Plní se
14	Zavést patent EU	2014	Plní se
15	Zkontrolovat klíčové oblasti předpisového rámce	Začátek v roce 2011	Zpožděno
16	Urychlit a zmodernizovat tvorbu norem	Počátkem roku 2011	Plní se
17	Vyhradit z rozpočtů jednotlivých členských států prostředky pro veřejné zakázky na inovace	Začátek v roce 2011	Nezahájeno
	Zavést na úrovni EU podpůrné mechanismy a usnadnit společné zadávání zakázek		Plní se

18	Představit akční plán pro ekologické inovace	Počátkem roku 2011	Zpožděno
19	Zřídit Evropský výbor pro vedoucí postavení v oblasti designu	2011	Plní se
	Zřídit evropskou alianci tvůrčích odvětví		Plní se
20	Propagovat otevřený přístup, podporovat inteligentní informační služby pro výzkum		Plní se
21	Uspadnit výzkum založený na spolupráci a přenos znalostí		Plní se
22	Rozvinout evropský trh se znalostmi pro patenty a licence	2011	Plní se
23	Zajistit, aby práva duševního vlastnictví nebyla využívána pro účely omezení konkurence		Plní se
24/ 25	Zlepšit využívání strukturálních fondů pro výzkum a inovace	Začátek v roce 2010 Platforma do roku 2012	Plní se
26	Spustit pilotní projekt v oblasti sociálních inovací, propagovat sociální inovace v rámci Evropského sociálního fondu		Plní se
27	Podpořit výzkumný program týkající se veřejného sektoru a sociálních inovací	Začátek v roce 2011	Plní se
	Spustit evropskou srovnávací tabulku inovací ve veřejném sektoru		
28	Konzultovat se sociálními partnery interakci znalostní ekonomiky a trhu		Nezahájeno
29	Spustit a předložit návrhy evropských inovačních partnerství	2011	Plní se
30	Zavést integrované politiky, které přilákají talenty z celého světa	2012	Plní se
31	Navrhnout společné priority a přístupy EU a členských států pro oblast vědecké spolupráce s třetími zeměmi	2012	Plní se
32	Rozvinout globální výzkumné infrastruktury	2012	Plní se
33	Posoudit vlastní vnitrostátní výzkumné a inovační systémy a identifikovat problémy a reformy;		Plní se
34	Navrhnout hlavní ukazatel inovací		Plní se
	Sledovat pokrok prostřednictvím srovnávací tabulky evropského výzkumu a inovací		